

in allerlei opzichten een bedenkelijke beweging achtte maar hij wilde zich tegen aansluiting 'niet verzetten. Zelf gevoel ik daaraan geen behoefte. Juist nu, in deze tijd, is het meer dan ooit nodig, vast te houden aan de beproefde beginselen en daarvoor het pleit te voeren.'¹ Toen nu het Driemanschap kort na de oprichting van de Nederlandse Unie bekend maakte, dat het lidmaatschap van de Unie met dat van 'een politieke partij' onverenigbaar was, gaf het dagelijks bestuur van de CHU als zijn opinie weer, dat toetreding tot de Unie onwenselijk was. Eind augustus trok het Driemanschap evenwel zijn bekendmaking in; het gevolg daarvan was dat een grote groep CHU'ers, door de partijsecretaris van Walsum geleid, zich bij de Unie aansloot. Een van de Tweede-Kamerleden van de CHU, de Groninger Tj. Krol (die met Homan in de Groninger Gemeenschap samengewerkt had) werd later adviseur van het Driemanschap.

Van de twee grote protestantse partijen stelde de Anti-Revolutionaire Partij zich evenals de Liberale Staatspartij tegen de Unie op – nog een tikje gedecideerder zelfs. Na overleg met Schouten en oud-minister de Wilde gaf Colijn eind juli het advies, 'voorshands' geen adhesie te betuigen; toen het Driemanschap zich tegen de partijen uitgesproken en in vergaderingen als in Den Haag duidelijk naar Seyss-Inquart gelonkt had, werd de beperking 'voorshands' ingetrokken. H. Algra noemde in het *Fries Dagblad* de Unie 'bedenkkelijk en gevaarlijk'. In het weekblad *De Reformatie* vatte prof. dr. K. Schilder zijn oordeel samen in de formule: 'Wij volgen geen grijze vanen.'²

Van belang was vooral dat door de anti-revolutionairen van dat afwijzend standpunt getuigd werd in massale vergaderingen. Dat waren geen vergaderingen van hun partij alleen: zij belegden ze als regel samen met de Christelijk-Historische Unie. Daarbij viel tweemaal weerstand te overwinnen: de weerstand van die christelijk-historischen welke van mening waren dat men, gegeven het karakter van de Nederlandse Unie als anti-Duitse beweging, de bezwaren tegen de pro-Duitse punten in het *program* niet zo zwaar moest laten wegen; daarnaast was er bij velen ook sprake van weerstand tegen Colijn. Men vergaf hem niet zo licht zijn uitval tegen koningin en kabinet in *De Standaard* van 15 mei – een uitval waartegen trouwens in anti-revolutionaire kring ook vrijwel onmiddellijk geprotesteerd was in een artikel in hetzelfde dagblad (22 mei) dat door een der hoogleraren van de Vrije Universiteit, prof. mr. V. H. Rutgers, ondertekend was.³ 'Wie wijs is, schort zijn oordeel op', had Algra toen in het *Fries Dagblad* geschreven⁴ – tegen

¹ Rondschrijven z.d. (Doc II-151, a-3). ² *Bezet bezit. Artikelen van de hand van prof. dr. K. Schilder . . . juni-augustus 1940* (1945), p. 215, 217. ³ Het was geschreven door zijn schoonzoon, mr. N. Okma. ⁴ *Fries Dagblad*, 23 mei 1940.